

Vergaderjaar 2021–2022

35 752

Raming der voor de Tweede Kamer in 2022 benodigde uitgaven, alsmede aanwijzing en raming van de ontvangsten

Nr. 13

BRIEF VAN HET PRESIDIUM

Aan de Leden

Den Haag, 9 december 2021

Tijdens de behandeling van de Raming van 2022 (Kamerstuk 35 752, nr. 12) is een aantal moties aangenomen en heb ik verschillende toezeggingen gedaan. Nu het einde van 2021 nadert is het een goed moment u te informeren over de uitvoering. U treft hieronder per motie en toezegging aan welke stappen zijn gezet. In sommige gevallen zijn de werkzaamheden afgerond, in andere gevallen geef ik een overzicht van wat tot nu toe is bereikt.

– Gewijzigde motie van de leden Leijten/Arib over afspraken met de regering over de omgang met informatie (Kamerstuk 35 752, nr. 11)

Naar aanleiding van de gewijzigde motie-Leijten/Arib die het presidium verzoekt een commissie of werkgroep vanuit de Kamer samen te stellen die (met mandaat) afspraken met de regering maakt over de omgang met informatie, is een werkgroep ingericht. Hierin nemen de leden Kamminga (VVD), Sneller (D66), Inge van Dijk (CDA), Leijten (SP) en Arib (PvdA) deel (mevrouw Koekoek (VOLT) neemt onder voorbehoud deel). De werkgroep buigt zich over de uitvoering van de motie en zal zich tot het presidium richten met een voorstel.

– Motie van het lid Leijten over werkveiligheid in fracties (Kamerstuk 35 752, nr. 9)

De motie-Leijten verzoekt het presidium met een voorstel te komen dat fracties verplicht een beleid op te stellen hoe zij de werkveiligheid in de fractie waarborgen en bevorderen, en fracties te verplichten dit beleid openbaar te maken. Deze motie is door het presidium besproken. De verplichting tot het voeren van beleid om de werkveiligheid te waarborgen is reeds belegd in de bestaande ARBO-regelgeving. Ten aanzien van specifiek het openbaarmaken van dit beleid dat wordt genoemd in de motie, heeft het presidium op woensdag 10 november

2021 besloten een voorstel tot een speciale regeling «sociale veiligheid fracties Tweede Kamer» uit te werken. Hierin wordt het openbaar maken van het werkveiligheidsbeleid binnen fracties vastgelegd. Als de speciale regeling is uitgewerkt wordt deze in het eerste kwartaal van 2022 voorgelegd aan het presidium. Uw Kamer besluit uiteindelijk over de regeling.

– Motie van het lid Leijten over een onafhankelijk onderzoek naar de vuurwerkcramp (Kamerstuk 35 752, nr. 10)

Het presidium heeft de commissie J&V verzocht een onderzoeksvoorstel te doen voor de uitwerking van de motie-Leijten over het uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek naar de vuurwerkcramp in Enschede. Daartoe heeft de commissie een informele voorbereidingsgroep in het leven geroepen die dat voorstel gaat voorbereiden. De voorbereidingsgroep bestaat uit de leden Leijten (SP), Omtzigt (het lid Omtzigt) en Van der Werf (D66). Eind oktober 2021 vond een eerste overleg plaats met de leden van de voorbereidingsgroep. De eerste stap die nu wordt gezet, is het verzamelen van de informatie die nodig is de focus van het onderzoek te kunnen bepalen. In een volgend overleg worden de resultaten hiervan en de vervolgstappen besproken.

– Overzicht van alle moties gericht aan het presidium

Als bijlage bij deze brief is een overzicht van alle moties gericht aan het presidium toegevoegd¹. Het overzicht betreft moties die zijn ingediend vanaf de behandeling van de Raming voor het jaar 2022.

– Digitaal geheugen bij het RvO

Het presidium heeft de commissie voor de Werkwijze op 21 april 2021 een advies gevraagd over de uitvoering van de motie-Van der Molen. In deze motie wordt gevraagd onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor een digitaal geheugen bij het Reglement van Orde (Kamerstuk 35 322, nr. 42). Een ambtelijke werkgroep heeft hier een verkennende notitie over geschreven, waarin onder meer aandacht is besteed aan de digitale ontsluiting van informatie over vergelijkbare regelingen (zoals de Grondwet), en waarin voorbeelden van parlementen uit andere landen worden beschreven. De commissie voor de Werkwijze heeft deze notitie in haar vergadering van 30 november 2021 besproken. De commissie heeft besloten het presidium te adviseren te starten met de uitwerking van een digitaal geheugen bij het RvO. Bestaande bronnen, zoals de memorie van toelichting en Kamerstukken over de parlementaire behandeling, vormen hiervan de basis. Ook wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om het digitale geheugen verder te verrijken. Het presidium bespreekt het advies in het eerste kwartaal 2022.

– Informatie over versterking van de informatiepositie n.a.v. diverse overleggen bij elkaar brengen.

In de tweede helft van 2021 zijn op ambtelijk en politiek niveau verschillende gesprekken gevoerd over onder andere de kwaliteit van het wetgevingsproces en de politiek-ambtelijke verhoudingen tussen de Tweede Kamer en de departementen. Deze gesprekken hebben geresulteerd in een zogeheten «praatplaat», houdende een aantal suggesties ter verbetering van de samenwerking. Deze suggesties gaan bijvoorbeeld over de contacten tussen ambtenaren en Kamerleden of over het mogelijk maken dat rijksambtenaren zelf een mondelinge toelichting kunnen geven

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

in een commissiedebat, op verzoek van een bewindspersoon. De suggesties zijn ambtelijk overgedragen aan de werkgroep Versterking functies Tweede Kamer onder leiding van het lid Van der Staaij (SGP). Ook wordt aansluiting gezocht bij de ingestelde werkgroep naar aanleiding van de motie-Leijten/Arib. De opbrengst van de verschillende gesprekken is hiermee integraal ter beschikking gesteld en kan worden gebruikt.

– Verbreding huisregels ten aanzien van ongewenste gedrag

Het presidium heeft de toezegging die is gedaan bij de Raming over het optreden bij herhaaldelijk ongewenst gedrag van Kamerbewoners besproken. Op 10 november 2021 heeft zij gevraagd een voorstel uit te werken om de Gedragscode leden van de Tweede Kamer (hierna: de Gedragscode) uit te breiden met een expliciete verwijzing naar gedrag en fatsoen. Dit voorstel tot een eventuele wijziging wordt besproken bij de evaluatie van de Gedragscode en de Regeling toezicht en handhaving Gedragscode leden van de Tweede Kamer. Dit geldt ook voor een eventuele aanpassing van het beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Tweede Kamer en fracties. De voornoemde evaluatie is voorzien na publicatie van het jaarverslag van het College in februari 2022.

Het presidium heeft besloten de huisregels ten aanzien van herhaaldelijk ongewenst gedrag niet te wijzigen aangezien het ook zonder aanscherping van de huisregels mogelijk is Kamerbewoners hierop aan te spreken.

– Uitleg over de reikwijdte van de Gedragscode

Het presidium heeft op 23 juni 2021 een gesprek gevoerd met het College onderzoek integriteit over de interpretatie van de reikwijdte van de Gedragscode. Het presidium heeft besloten, op advies van het College, tijd te geven ervaring op te doen met de Gedragscode. Naar aanleiding van het jaarverslag dat in februari 2022 verschijnt, wordt vervolgens bezien of de huidige regels voldoen.

– Toegankelijkheid website Tweede Kamer verbeteren

De Tweede Kamer laat haar Tweede Kamerwebsites en -applicaties onafhankelijk toetsen of ze voldoen aan de richtlijnen die gelden voor toegankelijkheid. Op dit moment heeft de Kamerwebsite www.tweedekamer.nl nog een zogenoemd B-certificaat. Dat betekent dat nog niet aan alle eisen wordt voldaan, maar dat concrete verbetermaatregelen zijn benoemd en een planning is gemaakt om de afwijkingen te herstellen. Andere Kamerwebsites (www.houseofrepresentatives.nl en www.debatgemist.tweedekamer.nl) zijn voor 100% geslaagd en hebben een A-certificaat.

Ten aanzien van het digitaal toegankelijk publiceren op www.tweedekamer.nl is onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van parlementaire documenten (met hierin een analyse van documenten door de doelgroep). In dit onderzoek zijn aanbevelingen gedaan en eind 2021 worden diverse verbeteracties gestart door stafdienst Communicatie, Griffie Plenair en Dienst Informatie en Archief. Een voorbeeld hiervan is het project om de Kamerstukken, die nu in PDF worden gepubliceerd op de website van de Tweede Kamer, ook in een ander bestandsformaat op de website te publiceren. Met dit project wordt de digitale toegankelijkheid aanzienlijk verhoogd. Een onafhankelijke toetsing van de website moet uitwijzen of de A-status na dit project wordt bereikt, maar ook andere verbeteringen die uit het onderzoek naar voren komen om de digitale toegankelijkheid te verbeteren zijn in beeld. Het verbeteren van de digitale toegankelijkheid is daarmee een continue proces.

– Aanbod koosjer/halal eten in Kamerrestaurants onderzoeken

Het Restaurantbedrijf biedt wekelijks een ander menu aan in het Ledenrestaurant, het Statenrestaurant en in het Statenlokaal. In het huidige assortiment van de restaurants zijn de kipproducten standaard halal. Dit betreft dus een ruim aanbod. Koosjere gerechten maken geen onderdeel uit van het assortiment. Het Restaurantbedrijf kan dit type gerechten niet zelf bereiden. Het eventueel op bestelling aanbieden van koosjere gerechten laat zich moeilijk verhouden tot het bieden van een assortiment dat ook aandacht heeft voor duurzaamheid en is daarnaast zeer kostbaar.

– Aandacht voor het onderwerp diversiteit en inclusie in de Raming

Het thema diversiteit en inclusie kent binnen de Kamerorganisatie veel ontwikkelingen. Bij het openstellen van vacatures wordt stilgestaan bij de vraag of de teamsamenstelling aanleiding geeft actief te werven op diversiteit en dus een bewuste inzet van wervingskanalen en- middelen gewenst is. Ook zijn vacatureteksten door een extern bureau getoetst op inclusief taalgebruik.

In het najaar van 2021 zijn trainingen aangeboden aan leidinggevenden op het gebied van inclusief werven en selecteren, gericht op het zo veel mogelijk voorkomen van bevooroordeeld selecteren. Ook zijn masterclasses aangeboden (online) op het gebied van inclusiviteit.

Er is veel aandacht en begeleiding gegeven aan de arbeidsparticipantendoelgroep, die door de verhuizing soms op andere functies geplaatst moesten worden. Ook de Coronamaatregelen hadden veel impact op deze doelgroep waardoor externe begeleiding in en naar het werk belangrijk was. In 2021 voldoet de organisatie aan het quorum van participatiebanen wat de Participatiewet van ons vraagt.

In de Raming voor het jaar 2023 geef ik u een verdere update over diversiteit en inclusie binnen de Kamerorganisatie.

– Gebruiksvriendelijkheid ICT/applicaties van de Tweede Kamer

Tijdens de Raming voor het jaar 2022 zijn vragen gesteld over het gebruikersgemak van de virtuele werkomgeving en de toegankelijkheid van informatie vanaf mobiele apparatuur. Het ontsluiten van parlementaire informatie en het moderniseren en de toegankelijkheid van de ICT-werkplek zijn hoofdthema's binnen de i-strategie. Hiervoor dienen twee zaken anders te worden ingericht: een flexibele infrastructuur voor het aanbieden van parlementaire informatie en het mobiel toegankelijk maken van applicaties. Dit wordt gerealiseerd in de projecten «Parlementair informatieportaal» en «De moderne werkplek». Het parlementair informatieportaal is de strategische richting om parlementaire informatie goed te ontsluiten voor alle Kamerbewoners, maar vormt eveneens de basis voor het extern aanbieden van open data via het open dataportaal. Het reeds bestaande open dataportaal (ODP) wordt in de komende periode verder toegankelijk gemaakt. De API (een stuk software voor de communicatie tussen verschillende systemen) wordt dan beschikbaar gemaakt op een drempelloze, stabiele en schaalbare manier. Hiermee wordt het ODP voor iedereen toegankelijk. Het resultaat daarvan is dat openbare informatie over het parlementaire proces wordt ontsloten op een manier die hergebruik van deze informatie faciliteert. Denk hierbij aan onderzoek en analyse, maar ook aan het ontwikkelen van (informatie)producten en dienstverlening.

Voorts worden in 2022 de eerste acties ondernomen om te komen tot een moderne/productievere werkplek. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een overstap naar een video-vergadervoorziening die beter geïntegreerd is in de werkplek en meer functionaliteiten biedt. Gebruikersgemak staat bovenaan bij de uitgangspunten voor de programma's die de komende

jaren informatiehuishouding op orde brengen en bij de inrichting van de werkplek. Dankzij het vaststellen van het cloudafwegingskader hebben we meer flexibiliteit en technische mogelijkheden om de eerder genoemde thema's van de i-strategie te realiseren, waarbij geen concessies gedaan worden aan informatiebeveiliging.

– Beleid ten aanzien van de Kamerpassen van oud-Kamerleden

Het presidium heeft de motie-Arib (Kamerstuk 35 925 VII, nr. 19) besproken waarin gevraagd wordt te bewerkstelligen dat oud-Kamerleden op dezelfde wijze toegang krijgen tot het Kamergebouw als lobbyisten met een toegangspas. In het kader van de veiligheidsbeheersing is al eerder in het presidium over de oud-Ledenpas gesproken. Het presidium heeft besloten om de huidige werkwijze van oud-Kamerledenpassen per 1 maart 2022 te beëindigen vanwege het creëren van een gelijk speelveld voor lobbyisten, en in het kader van de veiligheid en privacy van de Tweede Kamer en haar bewoners. Vanaf 1 maart 2022 zijn alle oud-Kamerleden van harte welkom als bezoeker of kunnen een afspraak maken met Kamerleden of medewerkers. Vanaf 1 maart 2022 kunnen Kamerleden die hun Kamerlidmaatschap beëindigen, nog een half jaar gebruik maken van hun Kamerpas voor het afronden van hun werkzaamheden. Oud-Kamerleden die tevens geregistreerd lobbyist zijn, kunnen gebruik maken van de lobbyisteregeling. Deze regeling wordt – uit het oogpunt van veiligheid – aangepast en aangevuld met een veiligheidsscan/controle bij binnenkomst en de toegangspas van lobbyisten wordt per bezoek geactiveerd. Op dit moment wordt ambtelijk uitvoering gegeven aan dit besluit. Daarbij is goede communicatie met de betrokken doelgroepen (zoals de Vereniging voor oud-Parlementariërs) van groot belang. Naar aanleiding van het aannemen van de motie is het lobbyregister geactualiseerd.

– Reflectie op OESO-rapport over lobbyen

Tijdens de Raming is een reflectie gevraagd op het rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) met de titel «Lobbying in the 21st Century». De OESO heeft dit rapport in mei 2021 het uitgebracht. Het betreft een vergelijkend onderzoek naar wet- en regelgeving rond lobbyen in 41 landen. Het rapport bouwt verder op het in 2010 uitgebrachte Recommendation on Principles for Transparency and Integrity in Lobbying en kijkt enerzijds naar de voortgang die is geboekt bij het implementeren van deze eerdere aanbevelingen, en anderzijds naar de veranderingen op het gebied van lobbyen gedurende de afgelopen tien jaar.

Naar aanleiding van het uitgekomen rapport zijn schriftelijke vragen gesteld door de leden Sneller (D66) en Van Baarle (DENK) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In haar beantwoording geeft de Minister aan dat het aan een nieuw kabinet is om, ook in het kader van aanbevelingen van de GRECO en Verenigde Naties, de ideeën uit het rapport te betrekken bij nieuw beleid (Aanhangsel Handelingen II 2020/21, nr. 3559).

In de procedurevergadering van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van 3 juni 2021 is, naar aanleiding van het verzoek van het lid Van Baarle, besloten een appreciatie van het kabinet te vragen op het OESO-rapport, te ontvangen voor een te plannen commissiedebat over integriteit. Het presidium wacht de kabinetsreactie op het rapport af en zal het rapport en de reflectie van het kabinet in samenhang beschouwen.

– Informatie over een mogelijk aandelenregister

Ten aanzien van het door het lid Leijten aan de orde gestelde aandelenregister, kan het presidium meegeven dat het reeds mogelijk is aandelen te registreren in het nevenfunctie- en activiteitenregister als zijnde een belang dat redelijkerwijs als relevant kan worden beschouwd. Het is aan het Kamerlid zelf te bepalen of een belang (in dit geval aandelen) redelijkerwijs als relevant voor het functioneren kan worden beschouwd. Indien de Kamer een apart aandelenregister in het leven wenst te roepen dan is hiervoor een wijziging van het Reglement van Orde nodig. Na een uitspraak van de Kamer hiertoe zal het presidium met een voorstel tot wijziging komen, waarbij dan tevens de vormgeving aan de orde kan komen.

– Openbare toezeggingenregister gereed in 2022

Op 25 februari 2021 stemde de Kamer in met het (gewijzigde) amendement van de leden Van der Molen (CDA) en Van Meenen (D66) op het herziene Reglement van Orde over het bijhouden van een openbaar toegankelijk toezeggingenregister (Kamerstuk 35 322, nr. 31, Handelingen II 2020/21, nr. 59, item 20). Het presidium heeft op 21 april 2021 besloten de Griffier te verzoeken de Griffies Commissies, in nauwe samenwerking met de stafdienst Communicatie en het CIO Office, te vragen de noodzakelijke stappen te zetten dit uit te voeren. In het zomerreces is daartoe een impactanalyse gemaakt en op basis daarvan een projectdocument met een begroting. Dit voorstel is 1 november 2021 door het MT goedgekeurd. Voor het Kerstreces van 2021 wordt een offerte-uitvraag gedaan voor een applicatie waarin het gehele proces van registreren en openbaar maken van de mondeling gedane toezeggingen kan worden ingericht. Het eindresultaat moet een applicatie zijn waarin op een gebruiksvriendelijke manier en met zo min mogelijk invoerwerk mondeling gedane toezeggingen kunnen worden verwerkt die worden gepubliceerd op de website van de Tweede Kamer en op Plein2, zodat ze voor zowel Kamerbewoners als voor burgers en overheidsorganisaties inzichtelijk zijn. De verwachting is dat de nieuwe toezeggingenregistratie voor het zomerreces van 2022 operationeel en online raadpleegbaar is. De stuurgroep van het project wordt geïnformeerd over de voortgang en planning.

– Suggestie doorgeven aan het kabinet om in Kamerbrieven niet alleen de moties te vermelden, maar ook of er toezeggingen zijn gedaan.

Ik ben voornemens het kabinet per brief te informeren over de implementatie van de openbare toezeggingenregistratie van de Tweede Kamer die momenteel ontwikkeld wordt. In deze brief zal ik uitleggen geven over de registratie en de leden van het kabinet tevens verzoeken informatie over toezeggingen op te nemen in Kamerbrieven.

In deze brief heb ik in grote lijnen beschreven wat in het afgelopen jaar is bereikt. Over de prioriteiten en aandachtspunten voor de nieuwe periode praat ik graag met u verder tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2023.

Mede namens het presidium,

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Vera Bergkamp